

Ота-она вафотидан сўнг уларга қилинадиган ЯХШИЛИК

16:57 / 18.01.2025 3177

عَمَلَسَ يَنْبُؤُ مَلْجَرُهُ مَلَكٌ مَلَسَ وَهَيْلَعُهُ لَلِإِيصَهِ لَلِوُسْرَى نَأِي دَسْرُ أَيَبَ أَع
عَيْشِ أَمْرَبُ نَمَّيْلَعِ قَبْلَهُفَ، أَلَلَهُ دَقَّيْ أَوْبَأُنْ إِيهِ لَلِوُسْرَى أَيِ لَأَقْفُ هُذْنَعِ أَنْ أَوْ
، أَمَّهَيْلَعُهُ أَلِصَلَا: أَيَشَأُ عَبْرًا، مَعْنُ «: مَلَسَ وَهَيْلَعُهُ لَلِإِيصَهِ لَلِوُسْرَى هَلْ لَأَقْفُ
نَمَّ أَلِ كَلِّ مَحْرَ أَلِ يَتَلَا أَمَّهَمْ حَرْهُ لَصَو، أَمَّهَدْغُ بْ نَمَّ أَمَّهْ دُوهُعُ ذَأْفُنْ إِي، أَمَّهَلْ رَأْفُغُ تَسْ أَلِ أَوْ
«: هَبْ لَمَّعَافُ»: لَأَقْفُ لَلِوُسْرَى أَيِ هَبَّيْ طَأْ أَمَّ وَأَدَّهُ رَبَّكَ أَمَّ: لُجَّ رَلْ لَأَقْفُ، «: أَمَّهَلْ بَقِ

Абу Усайддан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳузурларига Бану Салама қабиласидан бир киши келиб, гаплашди. Мен у зотнинг олдиларида эдим. У: «Эй Аллоҳнинг Расули, ота-онам ўтиб кетдилар. Зиммамда уларга яхшилик қилишимдан бирор нарса

қолдими?» деди.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам унга: «Ҳа! Тўрт нарса қолди: уларга дуо қилишинг, уларга истиғфор айтишинг, икковларидан кейин уларнинг ваъдаларини бажаришинг ва икковлари томонидан сенга қариндош бўлганларга силаи раҳм қилишинг», дедилар.

Шунда ҳалиги одам: «Бу қандай ҳам улуг!» ёки «Қандай яхши, эй Аллоҳнинг Расули!» деди.

«Энди шунга амал қил!» дедилар».

Шарҳ: Аслида вафот этган одамнинг бу дунёда қилган амаллари асосида охиратдаги мақоми белгиланади. Унинг заррача яхшилиги ёки ёмонлиги бўлса ҳам ҳисобга олинади. Аммо Аллоҳ таоло Муҳаммад алайҳиссалом умматига раҳм кўрсатиб, уларнинг ўлимларидан кейин ҳам ортларидан савоб етиб боришига ва уларнинг охиратдаги мақом ҳамда даражаларининг ортиб боришига йўл очиб қўйган.

Ана шу йўллардан тўрттаси ушбу ҳадиси шарифда кўрсатилмоқда.

Фарзанд ота-онаси тириклигида уларнинг хизматини қилиб, розилигини олиб, яхшиликлар қилиб ўтишга тарғиб қилинади. Лекин ота-она вафот этганларидан кейин ҳам, ушбу ҳадисда келган таълимотга биноан, уларга тўрт хил яхшилик қилса бўлар экан.

1. Дуо қилиш.

Ота-оналарининг ҳаққига Аллоҳ таолодан яхшиликлар – жаннат, хайр-баракалар сўраб дуо қилиш фарзанднинг ўз ота-онасига уларнинг вафотларидан кейин ҳам қиладиган яхшиликларидандир. Бу дуолар ота-онага бориб туради, уларнинг аъмоли хайрларига қўшилиб туради. Бу билан фарзанд уларга тириклик чоғларида яхшилик қилгандек бўлади.

2. Истиғфор айтиш.

Ота-онасининг гуноҳини кечишини Аллоҳ таолодан сўраб, истиғфор айтиш. Фарзанд ўтиб кетган ота-онасига Аллоҳ таолодан мағфират сўраб турса, уларга вафотларидан кейин ҳам яхшилик қилишда давом этган бўлади.

Ўтиб кетган ота-онасига мағфират сўрайдиганларнинг энг яхшиси намозхонлардир. Намозхон ҳар намозининг охирида, дуо қабул бўладиган

Ҳаммамдан ривоят қилинади:

«Каъбга: «Ота-онага қилолмай қолган яхшилигим учун ҳам Аллоҳдан савоб умид қиламан», дедим.

«Уларга яхшилик қилишинг ўтиб кетгани йўқ. Улар учун истиғфор айт. Уларга намозингдан, рўзангдан ва садақангдан насиба ажрат. Иншааллоҳ, яхшилик қилувчилардан бўласан», деди».

Шарҳ: Ровий Ҳаммам ўзини қийнаб юрган масалани Каъбул Аҳборга дилидан чиқариб баён қилди: «Ота-онамга қилолмай қолган яхшиликларим учун Аллоҳнинг Ўзидан сабр сўрайман», деди.

Мана шу гап уни доимо қийнар эди. Ота-онаси тирик чоғида уларга кўнгилдагидек хизмат қила олмади. Улар ўтиб кетганларидан кейин қадрларини тушуниб етди. Энди афсус-надомат чекмоқда. Олдингдан оққан сувнинг қадри йўқ, дегани шу экан-да. Ота-она тирик чоғида, олдида турганларида уларнинг қадрини тушуниб етмабди. Дунёнинг ташвишини қилибди. Болам-чақам, дебди. Мана, энди афсус қилмоқда. Қани эди, ҳозир ота-онаси тирик бўлсалар-у, у кечаю кундуз ихлос билан хизматларини қилиб, дуоларини олса. Афсус, афсус! Энди иложи йўқ. Улар қайта тирилиб келишмайди. Ҳаммам уларга яхшилик қила олмайди. Бутун умри афсус билан ўтади.

Каъбул Аҳбор кутилмаганда Ҳаммамнинг хаёлида йўқ гапни айтиб қолди.

«Уларга яхшилик қилишинг ўтиб кетгани йўқ. Улар учун истиғфор айт. Уларга намозингдан, рўзангдан ва садақангдан насиба ажрат. Иншааллоҳ, яхшилик қилувчилардан бўласан», деди».

Ҳа, ота-онангга яхшилик қилолмай қолганинг йўқ. Улар вафот этиб кетган бўлсалар, ҳозир ҳам ортларидан яхшилик қилсанг бўлаверади. Аллоҳ таоло мўмин-мусулмон бандаларига меҳрибон Зот. У бизга ота-оналаримизга уларнинг ўлимидан кейин ҳам орқаларидан яхшиликларимиз етиб борадиган эшикларни очиб қўйган. Бунинг учун сен уларнинг икковларига истиғфор айтиб тур. «Аллоҳим, отамни мағфират қил, онамни мағфират қил, гуноҳларини кечир», деб тур.

Ота-онангга намозингда дуо қилиб тур. Рўзангдан ҳам уларга насиба ажрат. Савобини уларга бағишла. Уларни йўқлаб, садақа қилиб тур. Ўша садақанинг савобини уларга бағишла. Бу ишларинг ота-онангга худди тириклик чоғларида яхшилик қилганингдек бўлади.

Демак, инсон ота-онасининг ортидан дуо қилиш, уларга истиғфор айтиш, намозидан, рўзасидан, садақасидан ҳосил бўлган савобларни бағишлаб туриш билан ҳам ота-оналарига қиладиган яхшилигини давом эттириши мумкин экан.

Фарзанднинг ота-онасининг ўлиmidан кейин уларга яхшилик қилиши ушбу икки ривоятда зикр қилинган нарсалар билан чекланиб қолмайди. Балки булардан бошқа ишлар билан ҳам ота-онага уларнинг вафотларидан кейин яхшилик қилиш мумкин. Ана шундай ишлардан баъзилари кейинги бобларда келади.

«Яхшилик ва силаи раҳм» китоби 1-жуз.

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 5 октябрдаги 03-07/7613-рақамли хулосаси асосида тайёрланган.